

EUROPAPARLAMENTET

2009 - 2014

Utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor

2011/2069(INI)

11.7.2012

FÖRSLAG TILL BETÄNKANDE

om situationen för de grundläggande rättigheterna i Europeiska unionen (2010–2011)
(2011/2069(INI))

Utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor

Föredragande: Monika Flašíková Beňová

PR_INI

INNEHÅLL

	Sida
FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION	3

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION

om situationen för de grundläggande rättigheterna i Europeiska unionen (2010–2011) (2011/2069(INI))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution:

- med beaktande av inledningen i fördraget om Europeiska unionen, särskilt andra strecksatsen och fjärde till sjunde strecksatserna,
- med beaktande av artikel 2, artikel 3.3 andra strecksatsen samt artiklarna 6 och 7 i fördraget om Europeiska unionen,
- med beaktande av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna av den 7 december 2000 ("stadgan"), som antogs formellt i Strasbourg den 12 december 2007,
- med beaktande av den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen),
- med beaktande av kommissionens rapporter om tillämpningen av EU:s stadga om de grundläggande rättigheter från år 2010 och 2011 (COM(2011)0160 och COM(2012)0169),
- med beaktande av kommissionens meddelande om rapporten om det europeiska medborgarskapet 2010: Att undanröja hindren för EU-medborgarnas möjligheter att utöva sina rättigheter (COM(2010)0603),
- med beaktande av kommissionens strategi för Europeiska unionens konkreta tillämpning av stadgan om de grundläggande rättigheterna (COM(2010)0573) och operativa riktlinjer med hänsyn till grundläggande rättigheter i kommissionens konsekvensbedömningar (SEC(2011)0567),
- med beaktande av rådets slutsatser om rådets åtgärder och initiativ om tillämpningen av Europeiska unionens stadga om grundläggande rättigheter, som antogs vid det 3092:a sammanträdet för rådet (allmänna frågor) i Bryssel den 23 maj 2011 och med beaktande av rådets riktlinjer om metoder för att kontrollera de grundläggande rättigheternas förenlighet med rådets föreberedande organ¹,
- med beaktande av Förenta nationernas konventioner om mänskliga rättigheter i vilka alla medlemsstater är parter, och till Europarådets konventioner och rekommendationer samt särskilda övervakningsorgans och rättsliga organs beslut, riktlinjer och domar,
- med beaktande av beslut och rättspraxis av Europeiska unionens domstol och Europadomstolen för mänskliga rättigheter,
- med beaktande av de nationella författningsdomstolarnas rättspraxis, som anger stadgan om grundläggande rättigheter som en referens för tolkning av nationell lagstiftning,

¹ Rådets dokument 10140/11 av den 18 maj 2011.

- med beaktande av rapporter av Europarådets organ, särskilt de rapporter om situationen för mänskliga rättigheter som utarbetats av den parlamentariska församlingen och kommissionären för mänskliga rättigheter,
- med beaktande av Stockholmsprogrammet – Ett öppet och säkert Europa i medborgarnas tjänst och för deras skydd,
- med beaktande av Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheters verksamhet, årliga rapporter och studier,
- med beaktande av icke-statliga organisationers rapporter och studier om mänskliga rättigheter,
- med beaktande av sina resolutioner om grundläggande rättigheter och mänskliga rättigheter, särskilt sin resolution av den 15 december 2010 om situationen för de grundläggande rättigheterna i Europeiska unionen (2009) – Institutionella aspekter efter Lissabonfördragets ikraftträdande¹,
- med beaktande av artikel 48 i arbetsordningen,
- med beaktande av betänkandet från utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor och yttrandena från utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män och utskottet för framställningar (A7-0000/2012), och av följande skäl:
 - A. I artikel 2 i fördraget om Europeiska unionen fastställs att unionen ska bygga på värdena respekt för människans värdighet, frihet, demokrati, jämlikhet, rättsstaten och respekt för de mänskliga rättigheterna för alla personer på EU:s territorium, inklusive för personer som tillhör minoriteter.
 - B. I artikel 6.3 i fördraget om Europeiska unionen fastställs att grundläggande rättigheter, som garanteras i Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och som följer av medlemsstaternas gemensamma konstitutionella traditioner, utgör allmänna principer i unionsrätten.
 - C. I och med Lissabonfördragets ikraftträdande har stadgan blivit lagligt bindande för EU:s institutioner, organ och byråer samt för medlemsstater när EU-lagstiftning tillämpas.
 - D. De förpliktelser som enligt Köpenhamnskriterierna gäller för kandidatländerna fortsätter att gälla för medlemsstaterna efter anslutning till EU enligt fördraget om Europeiska unionens artikel 2 och på grundval av det bör alla medlemsstater utvärderas kontinuerligt för att kontrollera deras fortsatta förenlighet med EU:s grundläggande värderingar om respekt för grundläggande rättigheter, demokratiska institutioner och rättsstaten.

¹ Antagna texter, P7_TA(2010)0483.

Allmänna rekommendationer

1. Europaparlamentet välkomnar kommissionens förslag att säkerställa att lagstiftningsförslag överensstämmer med stadgan. Parlamentet noterar att det finns betydande utrymme för förbättringar, eftersom förslag fortsätter att läggas fram, där det antingen inte alls eller endast i otillräcklig grad tas ställning till de föreslagna åtgärdernas inverkan på grundläggande rättigheter. Parlamentet uppmanar kommissionen att vidta åtgärder för att bättre övervaka att dess förslag följer stadgan.
2. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att säkerställa EU-lagstiftningens påverkan på grundläggande rättigheter och att medlemsstaternas genomförande systematiskt blir en del av kommissionens utvärderingsrapporter om genomförande av EU-lagstiftning samt dess årliga rapport om kontrollen av EU-rättens tillämpning.
3. Europaparlamentet uppmanar rådet att effektivt fullgöra sitt åtagande att kontrollera både föreslagna ändringsförslag till kommissionens förslag och förslag som lagts fram på eget initiativ med stadgan.
4. Europaparlamentet understryker att parlamentet också bör stärka sin självständiga konsekvensbedömning av grundläggande rättigheter i förhållande till lagstiftningsförslag och ändringsförslag under utredning i lagstiftningsprocessen för att göra det mer systematiskt.
5. Europaparlamentet beklagar:
 - bristen på öppenhet i kommissionens dialog med medlemsstaterna när grundläggande rättigheter eller de europeiska medborgarnas intressen diskuteras. Parlamentet anser att sådan brist på öppenhet när det gäller införlivning av EU-lagstiftning kan vara extremt skadligt för andra EU-länder, för EU-medborgarna och för andra institutioner, särskilt när det är fråga om medborgarnas sociala och ekonomiska rättigheter,
 - bristen på öppenhet inom EU:s byråer vilket gör det svårt att kontrollera om deras åtgärder är förenliga med principerna om öppenhet, god administration, uppgiftsskydd och icke-diskriminering samt nödvändighet och proportionalitet.
6. Europaparlamentet beklagar de oacceptabla förseningarna och blockaderna för EU:s anslutning till Europakonventionen som i huvudsak beror på särskilda medlemsstater och uppmanar kommissionen att avsluta förfarandet.
7. Europaparlamentet påminner om kommissionens åtagande att prioritera de överträdelseförfaranden som behandlar principfrågor eller som har långtgående negativa effekter på medborgarna¹.
8. Europaparlamentet beklagar kommissionens svaga reaktion på särskilda brott mot grundläggande rättigheter i medlemsstater och uppmanar kommissionen att säkerställa att överträdelseförfaranden trygger ett effektivt skydd av mänskliga rättigheter i stället för att rikta in sig på att förhandla fram uppgörelser med medlemsstaterna.

¹ COM(2010)0573.

9. Europaparlamentet anser därför att kommissionen ska lägga fram ett utförligt förslag för en övervakningsmekanism och ett system för tidig varning som bygger på bestämmelserna i artikel 7 i EU-fördraget och artikel 258 i EUF-fördraget.
10. Europaparlamentet påminner kommissionen om sin uppmaning om en snabb översyn av EU:s regelverk om polissamarbete och straffrättsligt samarbete överensstämmande med Lissabonfördraget och stadgan före tidsfristen den 1 december 2014.
11. Europaparlamentet uppmanar att den parlamentariska utvärderingen för politikområdena för frihet, säkerhet och rättvisa överensstämmer med artikel 70 i EUF-fördraget genom att inrätta en permanent länk mellan Europaparlamentets utskott för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor och nationella parlamentsutskott som behandlar grundläggande rättigheter för att bedöma lämplig lagstiftning på EU-nivå och nationell nivå.
12. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att uppfylla sina hittills inte fullgjorda förpliktelser enligt internationell lag om att undersöka allvarliga brott mot mänskliga rättigheter som utförts i samband med samarbete med CIA:s program mot terrorism och att erbjuda full ersättning till brottsoffer.
13. Europaparlamentet anser det oacceptabelt att
 - Europaparlamentet, EU:s enda direktvalda institution och EU:s medlagstiftare inom de flesta politikområdena, inte tilläts definiera de tematiska områdena det fleråriga ramverket för Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter,
 - polissamarbete och rättsligt samarbete i straffrättsliga frågor, som har blivit standard EU-politik, samt sociala och ekonomiska rättigheter, som är väsentliga element av stadgan, ännu inte omfattas av byråns mandat. Parlamentet ber rådet att ovannämnda samarbete ska omfattas av byråns nästa fleråriga ramverk.
14. Europaparlamentet är oroat över vissa medlemsstaters undantag som riskerar att drabba rättigheterna för deras medborgare, som kan drabbas av mer diskriminering än andra EU-medborgare.

Diskriminering

15. Europaparlamentet understryker att principen om människans värdighet och jämställdhet inför lagen är grunden för ett demokratiskt samhälle. Parlamentet anser att rådets rådande blockad av förhandlingarna om kommissionens förslag för ett horisontellt direktiv som utvidgar ett omfattande skydd mot diskriminering på alla grunder, inklusive religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning är obegripligt och kräver insatser för att säkerställa ett antagande snarast möjligt.
16. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att upprätta förfaranden för klagomål som säkerställer att ett offer som utsatts för flerfaldig diskriminering kan lämna in ett klagomål som beaktar diskriminering på fler än en grund. Parlamentet anser det lämpligt att stödja människorättsförsvarens verksamhet och utvecklingen av kollektiva åtgärder av marginaliserade personer och grupper i samhället.

Skydd av personer som tillhör minoriteter

17. Europaparlamentet betonar att situationen för statslösa personer som permanent uppehåller sig i medlemsstater bör tas upp och uppmanar alla berörda medlemsstater att ratificera relevanta FN-konventioner.
18. Europaparlamentet understryker att på grund av skillnader i EU-lagstiftningens tillämpning och invecklade administrativa förfaranden stöter en del personer på diskriminerande hinder när de utövar sin rätt till fri rörlighet och bosättning. Parlamentet uppmanar kommissionen att väcka överträdelseförfaranden mot medlemsstater som bryter mot direktiv 2004/38/EG.
19. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att utvärdera de faktiska resultaten av EU:s ramverk för nationella strategier för integrering av romer och varje medlemsstats uppnådda resultat.
20. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att tillhandahålla effektivt svar på romernas utestängning genom att utarbeta integrerade strategier i samarbete med företrädare för den romska befolkningen och säkerställa deras fulla deltagande samt genom att använda alla tillgängliga finansiella medel från EU.

Lika möjligheter för män och kvinnor

21. Europaparlamentet beklagar EU:s och de nationella initiativens begränsade inverkan på den bristande jämställdheten mellan män och kvinnor, särskilt i samband med sysselsättning.
22. Europaparlamentet kräver att EU och medlemsstaterna gör mera för att nå målen för den europeiska pakten för jämställdhet 2011–2020 och vidtar åtgärder för att ta itu med löneskillnaderna mellan män och kvinnor, segregering på arbetsmarknaden och alla former av våld mot kvinnor.

Sexuell läggning och könstillhörighet

23. Europaparlamentet kräver att medlemsstaterna registrerar och utreder hatbrott mot homo-, bi- och transsexuella (HBT) och antar strafflagstiftning som förhindrar uppvigling till hat på grund av sexuell läggning eller könstillhörighet.
24. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att föreslå en omarbetning av rådets rambeslut om bekämpning av särskilda former av och uttryck för rasism och främlingsfientlighet genom en strafflagstiftning som omfattar andra former av brott på grund av fördomar, inklusive på grund av sexuell läggning, könstillhörighet eller könsuttryck.
25. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att anta det nationella lagstiftningsramverket som tar itu med diskriminering som HBT-personer och enkönade par upplevt på grund av sin sexuella läggning eller könstillhörighet. Parlamentet kräver att medlemsstaterna garanterar effektiv tillämpning av EU:s nuvarande regelverk och EU-domstolens rättspraxis.

26. Europaparlamentet uppmanar medlemsstater som har antagit lagstiftning om enkönade partnerskap att erkänna de bestämmelser med liknande effekter som antagits av andra medlemsstater.
27. Europaparlamentet anser att HBT-personers grundläggande rättigheter är mer skyddade om de har tillgång till rättsinstitutioner såsom samlevnad, registrerade partnerskap eller äktenskap. Parlamentet välkomnar att 16 medlemsstater för närvarande erbjuder dessa alternativ och uppmanar andra medlemsstater att också göra så.

Ungdomar, äldre och funktionshindrade personer

28. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att behandla åldersdiskriminering inom anställningar i linje med EU-domstolens rättspraxis om rekrytering och uppsägning av äldre arbetstagare.
29. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att säkerställa att unga arbetstagare, särskilt de som drabbats av den ekonomiska krisen, integreras på arbetsmarknaden.
30. Europaparlamentet välkomnar beslutet att göra år 2012 till det europeiska året för aktivt åldrande och solidaritet mellan generationerna och uppmanar medlemsstaterna att stärka äldre människors livskvalitet genom att tillhandahålla lämpliga sociala tjänster, bekämpa övergrepp mot dem och främja deras oberoende genom att stödja bostäders renovering och tillgänglighet.

Uppgiftsskydd

31. Europaparlamentet bekräftar att rätten till självbestämmande om personuppgifter och rätten till respekt för privatlivet är grundläggande för människans personlighet, människovärde och frihet.
32. Europaparlamentet betonar att reformen av EU:s uppgiftsskydd bör öka öppenheten och medvetenheten om rättigheter om uppgiftsskydd och göra rättsmedel och sanktioner mer effektiva. Parlamentet betonar att det inte får komma på fråga att sänka rådande standarder eller minska nationella befogenheter, inklusive författningsdomstolarnas.

Invandrare och flyktingar

33. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att upprätta förfaranden för mera samordnade regler i enlighet med EU-domstolens och Europadomstolens rättspraxis gällande asylsökanden.
34. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att fokusera på en effektiv politik för laglig invandring och att ratificera den internationella konventionen om skydd av alla migrerande arbetstagares och deras familjemedlemmars rättigheter.
35. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att säkerställa att det gemensamma europeiska asylsystemet färdigställs i slutet av 2012 som planerat.
36. Europaparlamentet betonar sitt åtagande att säkerställa full parlamentarisk tillsyn av EU:s RIF-byråer, särskilt Europol, Frontex, Cepol, Eurojust och byrån för den operativa

ledningen av storskaliga IT-system. Parlamentet uppmanar dessa byråer att stärka dimensionen för grundläggande rättigheter i sin verksamhet.

37. Europaparlamentet kritiserar starkt förslagen om återinförda gränskontroller i Schengenområdet, eftersom detta skulle minska den fria rörligheten inom EU och Schengensamarbetets funktion.
38. Europaparlamentet betonar betydelsen av utvärderings- och övervakningsmekanismer för att kontrollera att Schengenregelverkets tillämpning följer principerna om grundläggande rättigheter.

Barnets rättigheter

39. Europaparlamentet uppmanar alla EU-institutioner att effektivt ta itu med utmaningar såsom omhändertagande av barn från vårdnad hos endera eller vardera föräldern samt försvunna barn, sexuellt utnyttjande av barn, barnpornografi, skydd av ensamkommande invandrarbarn och situationen för institutionsplacerade barn med funktionshinder.
40. Europaparlamentet välkomnar kommissionens EU-agenda för barns rättigheter, kommissionens ansträngningar att säkerställa respekt för och främjandet av barns rättigheter i juridiska förfaranden samt att direktivet om brottsoffer säkerställer en högre nivå av skydd av barn som utsatta offer.

Offers rättigheter och tillgång till rättslig prövning

41. Europaparlamentet beklagar att EU-medborgare som är bosatta i en annan medlemsstat än sin egen inte effektivt informeras om sina rättigheter och kräver att medlemsstaterna förbättrar sina informationssystem.
42. Europaparlamentet betonar att både Europadomstolen och EU-domstolen har understrukit i sina avgöranden problem med tillgången till rättslig prövning såsom långa rättegångsförfaranden, brist på effektiva rättsmedel och rätten att få sin sak prövad inför opartisk domstol.
43. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att ta itu med återstående hinder såsom tidsgränser, rättslig status, rättegångsförfarandenas längd, rättegångskostnader och förfarandets formaliteter.

Medborgarskap

44. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att utföra en jämförande studie om valrättigheter på nationell nivå och EU-nivå för att identifiera skillnader som har en orättvis inverkan på vissa kategorier av personer i EU och att i samband med studien lägga fram lämpliga rekommendationer för att komma till rätta med diskriminering.
45. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att lansera informationskampanjer för att informera EU-medborgare om deras rättigheter att rösta och ställa upp i val. Parlamentet kräver nödvändiga reformer av de europeiska valens förfaranden genomförs i alla medlemsstater för att främja ett aktivt EU-medborgarskap.

46. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till Europeiska rådet, rådet och kommissionen, medlemsstaternas regeringar och parlament och kandidatländerna, Förenta nationerna, Europarådet och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa.